

Un camí de bronze per al Panteó

Dij, 9/12/2010 per Marta Nin

[Una catalana a Roma](#)

✘ El Panteó de Roma era en època de l'emperador Adrià un ball de bronzes. De bronze eren la cúpula i les cintres de la coberta de l'entrada, preludi de la dansa que oferien a l'interior les estàtues dels déus col·locades a les exedres i als nínxols de la rotunda.

El metall de la cúpula va ser expropiat per l'emperador bizantí Constant II l'any 655. El volia dur a Constantinoble però durant la travessia pel Mediterrani, tot tornant de Roma ben carregat, els sarraïns van atacar la seva nau i van robar-li-ho tot. Qui sap si va arribar a pensar mai que es tractava d'una venjança divina abans de morir assassinat en unes terres de Siracusa.

El bronze de les cintres de la coberta, en canvi, el va extreure el papa Urbà VIII Barberini per construir el baldaquí de la Basílica de Sant Pere i vuitanta canons per a Castel Sant'Angelo. La justificació papal era que aquell bronze, allà dalt a les cintres de la coberta, no es veia, i per tant era inútil (*"ut decora inutilia"* hi diu encara en un epígraf a l'entrada del mateix Panteó). Els enemics de Barberini no ho van aprovar i van escampar una dita que encara avui és ben cèlebre: *Quod non fecerunt barbari, fecerunt Barberini* (el que no van fer els bàrbars, ho van fer els Barberini).

Dels bronzes divins que ornaven l'interior circular, talment una dansa, no se'n sap res. Pot ben ser que els vàndals se'ls enduguessin com a botí de guerra quan va caure l'Imperi Romà.

Des del mes de novembre d'enguany, l'aliatge de coure i estany torna a resplendir a dins del Panteó, centre de culte cristià a partir de l'any 608. Però al Panteó d'avui no s'hi ha desplegat una reposició de les estàtues dels déus romans sinó, pel fet de ser un temple catòlic, catorze requadres de bronze en alt relleu disposats en cercle a dins de la rotunda, que representen les estacions del Via Crucis. El ball d'abans és ara, doncs, una via, un camí.

L'autor dels requadres, l'italià Federico Severino, ha volgut expressament "abandonar la concepció narrativa" del Via Crucis plàstic clàssic "per afavorir una dimensió simbòlica i més allusiva". El resultat és que la contemplació de les diferents estacions adquireix una dimensió no només espiritual sinó també poètica.

✘ El Via Crucis plasmat al llarg dels catorze requadres té com a lligam temàtic una creu que és un tronc d'arbre en el qual el rostre de Jesús es mimetitza. Em sorprèn particularment l'estació número tretze. El requadre presenta la creu després de la deposició: a la fusta, hi ha quedat l'empremta del cos del Crist, com si fos un sudari.

Potser per l'època de l'any, o segurament per l'enorme pessebre de fusta present aquests dies al Panteó, la nova via de bronze em fa pensar en un altre camí, el camí cap a Betlem. "Com se troba el camí de Betlem?" preguntava Josep Maria de

Sagarra al seu *Poema de Nadal*. “El camí de Betlem, qui l’endevina?”

“El camí de Betlem! L’únic, el vostre,
aquell que cadascú porta a les venes,
encara que no vulgui, no seria
igual que aquell camí dalt la muntanya,
ensopegat només, perquè el silenci,
perquè els ocells, perquè les herbes castes,
van agafar tots els colors d’un somni?”

A finals de tardor, els colors d’un somni a Roma tenen el matís de les fulles dels arbres que esquitxen la ciutat d’una llússor bronzina. No podia tenir lloc en una època millor de l’any el retorn del bronze al Panteó.